

Nr 143

Av herr Hugosson m. fl., om beaktande i rättsliga sammanhang av utlännings språksvårigheter.

Utlänningarnas problem i Sverige har i olika sammanhang aktualiserats under senare tid. Språksvårigheterna är i vissa rättsliga sammanhang till betydande men för den som ej behärskar svenska språket. Om en person, som ej behärskar svenska språket, underkastas förhör av polismyndighet eller inställer sig personligen i rättegång inför domstol, finns tolk tillgänglig. I brottmål kan misstänkt person erhålla offentlig försvarare. Förhållandena är annorlunda i andra rättsliga sammanhang. Vi vill här exemplifiera några typer av ärenden där språksvårigheterna har särskild och ibland avgörande betydelse.

1. Mål och ärenden inför domstol:

- A. Utlänning, som vistas i Sverige, delges efter vad vi erfarit så gott som aldrig stämning på sitt eget språk.
- B. Tredskodom kan meddelas utan att part förstått någonting av vad som anges i stämningen. Det är högst troligt att vederbörande i sådant fall ej heller förstår innebörden av eventuellt följande exekution.
- C. Vid skriftväxling i ärenden sker detta på svenska språket. När beslut sedan meddelas erhåller part underrättelse om att rätten meddelar beslut viss dag samt att beslutet finns att tillgå på rättens kansli. Meddelandet är avfattat på svenska. Någon uppgift om hur missnöjd part skall förfara ges ej i meddelandet.
- D. Lagsökning, skriftlig handläggning. Samma förfarande som vid tredskodom.
- E. Betalningsföreläggande. Svarar ej part på det skriftliga föreläggandet meddelas beslut, varpå utmätning kan följa. Laga kraft an knyter till utmätningen. Denna form för stiftande av exekution är särskilt anmärkningsvärd när det gäller personer som ej behärskar svenska språket med hänsyn till bestämmelserna angående laga kraft.

2. Ärenden inför överexekutor

De frågor som framför allt avgöres inför överexekutor är avhysningsärenden (vräkning). Förklaranden har mycket kort tid på sig, i regel sex dagar, att skriftligen svara, vid äventyr att målet ändock avgöres. Sökandens och överexekutors handlingar är avfattande på svenska. I dessa fall är det ofta

ytterligt stötande att förklarande kan avhysas utan att ha förstått något av vad som skett eller orsaken till förfarandet.

3. *Ärenden inför utmättningsman*

Det som här kommer i förgrunden är återtagande av gods enligt lagen om avbetalningsköp. Begäran göres skriftligen (på svenska). Även i dessa fall har part mycket kort tid på sig att ingripa.

4. *Nykterhetsärenden*

Nykterhetsnämndens ansökan om tvångsintagning å allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare skall innehålla fullständig redogörelse för den i ärendet företagna undersökningen. Ansökningshandlingarna skall ofördröjligen delges med föreläggande att inom viss kort tid, skriftligen eller muntligen, förklara sig över ansökningen vid äventyr att ärendet ändock avgöres. Handlingarna delges på svenska. Någon garanti för att alkoholmissbrukaren fattat innebörden av utredningen har icke den beslutande myndigheten.

5. *Barnavårdsärenden*

I barnavårdsärenden gäller enligt 19 § barnavårdslagen att barnavårdsnämnden innan ärendet avgöres skall underrätta den ärendet rör om vad som framkommit vid utredningen samt bereda honom tillfälle att yttra sig. Enligt 24 § barnavårdslagen skall nämnden, om beslut fattas om omhändertagande enligt 29 eller 30 §§, ofördröjligen delge vederbörande beslutet, om han fyllt 15 år, och hans föräldrar. Den som delges beslutet skall samtidigt anmodas att skriftligen förklara om han samtycker till verkställighet av beslutet. Barnavårdsnämndens handlingar är avfattade på svenska språket.

6. *Lex veneris*

Sundhetsinspektören skall, enligt 14 och 19 §§ lag angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar, skriftligen anmana den som misstänks ha spritt könssmitta att låta undersöka sig av läkare. Sundhetsinspektören äger i vissa fall rätt att av polismyndighet erhålla handräckning för verkställighet av vissa beslut, bl. a. intagande av könssjuk person å sjukhus. Handlingarna är avfattade på svenska och i vissa fall möjligen på engelska.

I ovanstående exemplifiering har vi velat påvisa att i flera rättsliga sammanhang förekommer ärenden som enbart avfattas och handlägges på svenska språket trots att ärendet kan gälla person som relativt nyligen kommit till Sverige och därför icke hunnit förvärva sig sådana insikter i svenska språket att han kan ta del av handlingarna. Det kan därför befaras att personer i många fall försitter sina möjligheter till en rättmätig bedömning på grund av bristande språkkunskaper eller får en felaktig uppfattning om svensk rättssäkerhet.

Vi vill därför föreslå,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag beträffande förfarandet i sådana rättsliga sammanhang där utlänning är part i målet och ej kan tänkas besitta erforderliga kunskaper i svenska språket.

Stockholm den 18 januari 1967

Kurt Hugosson (s)

Evert Svensson (s)
i Kungälv

Elisabet Sjövall (s)